

όρκος

όρκος, ο, ουσ. [*<αρχ. ὄρκος*], ο ὄρκος. (Ακολουθούν 12 φρ.)·

- *βάζω όρκο*, βλ. φρ. *παίρνω όρκο*·

- *βαστώ τον όρκο μου*, βλ. φρ. *κρατώ τον όρκο μου*·

- *δίνω βαρύ όρκο*, βλ. φρ. *παίρνω βαρύ όρκο*·

- *δεν παίρνω όρκο*, δεν είμαι απόλυτα βέβαιος, απόλυτα σίγουρος, για κάτι: «έχω την εντύπωση πως μας κάρφωσε ο τάδε, αλλά δεν παίρνω όρκο»·

- *δίνω όρκο, α.* (για νεοσύλλεκτους) ορκίζομαι: «οι νεοσύλλεκτοι την ημέρα της ορκωμοσίας τους έδωσαν όρκο να φυλάττουν την πατρίδα». **β.** (γενικά) υπόσχομαι, ορκίζομαι να κάνω ή να μην κάνω κάτι: «έδωσα όρκο στον πατέρα μου πως τούτη τη χρονιά θα διαβάσω για να πάρω το πτυχίο μου || αυτή τη στιγμή δίνω όρκο να μην ξαναβάλω το τσιγάρο στο στόμα μου». (Λαϊκό τραγούδι: *δυο χρονάκια έχω λιώσει κι όμως όρκο έχω δώσει άμα τον ξανατρακάρω τα γαλόνια να του πάρω*)·

- *κάνω όρκο*, ορκίζομαι: «έκανα όρκο να τον προστατεύω πάντα». (Λαϊκό τραγούδι: **όρκο κάνω** πως θα σ' αγαπώ, στο σταυρό που έχεις στο λαιμό, έλα, έλα μαυροφόρα μου, έλα έλα μες τη χώρα μου)·

- *κρατώ τον όρκο μου*, δεν τον παραβαίνω: «αφού ορκίστηκε πως θα σε βοηθήσει, να μείνεις ήσυχος, γιατί είναι άνθρωπος που κρατάει τον όρκο του». (Λαϊκό τραγούδι: *σ' αφήνω γεια αυτή τη νύχτα πριν φύγω θα σου ορκιστώ, μ' άλλη καμιά πως δε θα μπλέξω κι εγώ τον όρκο μου κρατώ*)·

- *μένω πιστός στον όρκο μου*, δεν τον παραβαίνω: «αν ορκιστώ να κάνω σε κάποιον κάτι, ό,τι και να συμβεί, μένω πιστός στον όρκο μου». (Λαϊκό τραγούδι: *μια χήρα είχε ορκιστεί στο πρώτο της στεφάνι, αλλά δεν έμεινε πιστή στον όρκο που 'χε κάνει*)·

- *παίρνω όρκο*, ορκίζομαι: «πήρα όρκο πως θα κόψω το ποτό || πήρα όρκο πως πάντοτε θα τον βοηθώ και θα τον προστατεύω». (Λαϊκό τραγούδι: **όρκο παίρνω** φωτιά να με κάψει και σεισμός να με βρει μες τη γη, αν εγώ σ' αρνηθώ)·

- *παίρνω βαρύ όρκο*, ορκίζομαι σε κάτι πολύ σημαντικό πως θα τηρήσω ό,τι υποσχέθηκα: «πήρε βαρύ όρκο στον τάφο τ' αδερφού του πως θα εκδικηθεί τον άνθρωπο που τον δολοφόνησε || παίρνω βαρύ όρκο στ' όνομα του πατέρα μου πως όποιος σε πειράξει, θα το πληρώσει ακριβά»·

- *πατώ τον όρκο μου*, παραβαίνω τον όρκο μου: «όταν ορκιστεί σε κάτι, δεν πατάει ποτέ τον όρκο του». (Λαϊκό τραγούδι: *και πήρα την απόφαση τον όρκο να πατήσω, τις πίκρες μου, τις πίκρες σας να ξανατραγουδήσω*)·

- *τηρώ τον όρκο μου*, βλ. φρ. *κρατώ τον όρκο μου*.